

Styrdokument

STRATEGI FÖR KOMMUNENS ARBETE MED LOKALA MILJÖFRÅGOR.

Våra styrdokument

[Normerande]

Policy - Vår hållning, övergripande
Riktlinjer - Rekommenderade sätt att agera
Regler - Absoluta gränser och ska-krav

[Aktiverande]

Strategi - Avgörande vägval och strategiområden från fullmäktigeberedningar
Program - Avgörande vägval och programområden från andra än fullmäktigeberedningar
Plan - Uppdrag, tidsram och ansvar

Innehåll

1	Bakgrund	4
2	Syfte	4
3	Beredningens ledamöter	4
4	Inledning	5
5	Utgångspunkter och förutsättningar.....	5
6	Tillvägagångsätt	7
7	Framgångsrecept ur omvärldsanalysen	9
8	Miljöstrategisk målbild.....	9
9	Strategiområden	10
9.1	Energi och transporter	10
9.2	Livsmedel, konsumtion och avfall.....	11
9.3	Infrastruktur och bebyggd miljö	13
9.4	Biologisk mångfald och ekosystemtjänster	14
10	Referenser	16
	Bilaga 1 Idébank	17

1 Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2016 att tillsätta en tillfällig beredning med uppdrag att ta fram en strategi för hur kommunen ska driva arbetet med miljöfrågor. Strategin ska ange de inriktningar som är av störst betydelse för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart miljöarbete som samtidigt främjar kommunens utveckling och tillväxt.

Beredningens uppdrag var att ta fram en strategi som konkretiseras i 3-4 strategiområden utifrån de nationella miljö kvalitetsmålen och kommunens senast antagna översiktsplan. Beredningens förslag till styrdokument ger ramar och metoder för kommunens arbete med miljöstrategiska frågor genom att ange en inriktning grundad på väl avgränsade prioriteringar och vägval.

2 Syfte

Syftet med strategin för kommunens arbete med lokala miljöfrågor är att skapa en långsiktigt hållbar utveckling av hela kommunen, samtidigt som kommunen ska ges förutsättningar att växa. Strategin ska förtydliga kommunens utgångspunkt och viljeriktning samt vara ett vägledande dokument för det fortsatta arbetet med miljöfrågor.

Den antagna strategin ska ligga till grund för en handlingsplan, där uppdrag, mål, åtgärder och insatser för att förverkliga strategin presenteras och ansvar för arbetet och uppföljning fördelas inom förvaltningen.

3 Beredningens ledamöter

Arne Fransson	(MP)	Beredningsledare
Ingvar Idestrom	(M)	Vice beredningsledare
Jan Brobjer	(S)	Beredningsledamot
Torbjörn Brandhill	(L)	Beredningsledamot
Frida Edberg	(KD)	Beredningsledamot
Karin Eliasson	(C)	Beredningsledamot
Erica Grenås	(V)	Beredningsledamot
Amke Hektor	(S)	Beredningsledamot
Rebecca Rannelid	(C)	Beredningsledamot

4 Inledning

Hotet mot klimatet är globalt. Nationella klimat- och miljömål har fastställts av riksdag och regering. Kommunen har lokalt det samlade ansvaret för att åstadkomma en god livsmiljö och enligt riksdagen ett övergripande ansvar för att uppnå de nationella miljömålen, samt främja en hållbar utveckling. Därför är det viktigt att kommunen föregår med gott exempel och samtidigt underlättar för företag, föreningsliv och enskilda att bidra till en hållbar utveckling och uppfyllelsen av miljökvalitetsmålen.

Ulricehamns kommun har ett övergripande mål om att det år 2020 ska finnas 25 000 invånare i kommunen. Som tillväxtkommun står Ulricehamns kommun inför flera utmaningar och möjligheter där det är viktigt att det bedrivs ett arbete med miljöstrategiska frågor för att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen och de regionala tilläggsmålen. Det miljöstrategiska arbetet är också av stor vikt för att Ulricehamn även i fortsättningen skall vara en attraktiv plats att bo och verka på. Arbetet med miljöstrategiska frågor bidrar till att stärka företagets konkurrenskraft, gynnar invånarnas hälsa och välbefinnande samt bidrar till hållbara livsbetingelser för djur- och växtliv.

5 Utgångspunkter och förutsättningar

Nationella och regionala mål

I Sverige finns det formulerat ett nationellt generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt 24 etappmål. Dessa lägger grunden för det nationella arbetet med miljöfrågor. Riksdagen definierar generationsmålet som:

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser." – Naturvårdsverket.

Generationsmålet ska genomsyra allt miljöarbete i Sverige. De 16 miljökvalitetsmålen beskriver det läge som ska eftersträvas, alla 16 miljökvalitetsmål är inte aktuella i Ulricehamns kommun då vissa är kopplade till specifika miljöer som inte förekommer i kommunen. Vidare beskriver de 24 etappmålen steg på vägen i uppfyllelsen av generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Utöver de nationellt beslutade målen finns det också regionala tilläggs mål för Västra Götaland som beskriver regionala särdrag och områden i regionen som kan kräva särskilda insatser. De regionala tilläggs målen belyser närmare vad som behöver uppnås i regionen för att uppnå de nationella målen. De regionala tilläggs målen inkluderar bland annat mål om att minimera klimatpåverkan från konsumtionen, ökad andel ekologisk konsumtion, minskning av farliga ämnen, ökad biologisk mångfald.¹

Regeringen har beslutat om ett etappmål inom miljömålssystemet som går ut på att *"senast år 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara*

¹ För utförligare läsning se Regionala miljömål för Västra Götaland, Rapport 2015:50, Länsstyrelsen Västra Götalands län.

allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avvägningar och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt.” – Naturvårdsverket.

Översiktsplan för Ulricehamns kommun

Den översiktsplan som ligger till grund för arbetet med strategin antogs av kommunfullmäktige 2015-10-29. I översiktsplanen identifieras fem fokusområden² som är av särskild vikt för att uppnå kommunens vision för år 2030 om en attraktiv hållbar utveckling av kommunen där livet i Ulricehamn kännetecknas av hälsa, välbefinnande, trygghet och livskvalitet. För att uppnå visionen är det också viktigt att det finns en balans mellan ekonomiska, ekologiska och sociala/kulturella värden.

Inom de fem fokusområden som identifieras i översiktsplanen har beredningen särskilt tagit fasta på att resurserna i kommunen ska tas tillvara och användas på bästa sätt bland annat genom att det i Ulricehamn ska produceras en betydande del miljöanpassad energi, avfallsmängden ska minska och att återanvändning och återvinning underlättas. Fokusområdena identifierar att det är viktigt att bebyggelse som uppförs ska vara energisnål och miljöanpassad och att det finns ett sammanhängande cykelnät.

I översiktsplanen återfinns kommunens energi- och klimatstrategi. Energi- och klimatstrategin tar upp flera målsättningar som finns för kommunen inom området bland annat gällande ökning av biogasproduktion och energieffektiviseringar inom den kommunala verksamheten.

Nuläge och förutsättningar

Ulricehamns kommun saknar en strategi för arbetet med lokala miljöfrågor och har inga kommunala miljömål. Flera av kommunens styrdokument på miljöområdet behöver uppdateras och revideras då de är gamla och utdaterade. Strategin för kommunens arbete med lokala miljöfrågor blir därför en viktig pusselbit i att forma Ulricehamns uppdaterade styr- och ledningssystem inom miljöområdet och skapar möjligheter för Ulricehamn att kraftsamla inom miljöområdet.

Utifrån det arbete som bedrivs i kommunen idag, uppföljningen av de tidigare kommunala miljömålen och det gröna bokslutet från 2015 konstaterar beredningen att kommunen uppnått målen och/eller gjort stora framsteg inom arbete med:

- Fossilfri uppvärmning av kommunala fastigheter.
- Användningen av miljömärkt el.
- Andel inköp av ekologiska livsmedel.
- Grön flagg på skolor och förskolor.

² Människan – Det är vi som bor och verkar i kommunen som är drivkraften i utvecklingen; Resurser – Resurshushållning blir allt viktigare i ett globalt perspektiv för att balansera utveckling och resurser; Robusthet – Robusta strukturer gör oss mindre sårbara; Bebyggelseutveckling – Ny bebyggelse för bostäder och verksamheter är en förutsättning för ökad befolkning; Kommunikationer – Tillgängligheten är avgörande för kommunens utvecklingsmöjligheter.

- Utbyggnad av gång- och cykelvägar. Det finns cirka 5 meter cykelväg per invånare vilket innebär att Ulricehamns kommun ligger på fjärde plats i Sverige när det gäller meter cykelväg per invånare.
- Påbörjad planering av nytt reningsverk med modern teknik.

Inom följande områden har beredningen konstaterat att kommunen inte eller endast delvis nått uppsatta mål och att det finns förbättringsmöjligheter i arbetet:

- Användning och etablering av solenergi.
- Förnyelsebara drivmedel i den kommunala organisationen. Ulricehamns Energis maskinpark drivs idag av HVO-diesel.
- Minimering av avfallsmängden, sortering, återbruk och kompostering.
- Deltagande i miljörelaterade projekt likt *Skogen i skolan*.
- Byggnadsteknisk miljömedvetenhet och energivänlig byggnation.
- Dagvattenhantering och enskilda avlopp.

Under hösten 2017 kommer en miljöstrategi att finnas på plats inom den kommunala organisationen för att utveckla och driva kommunens och de kommunala bolagens miljö- och hållbarhetsarbete. Inom kommunen pågår också ett arbete med att ta fram riktlinjer för naturvård och ekosystemtjänster samt att ta fram en avfallsplan.

6 Tillvägagångsätt

Inledningsvis tog beredningen ställning till vilka miljöfrågor Ulricehamns kommun kan påverka. Vissa viktiga miljöfrågor prioriterades bort då de helt eller delvis ligger utanför kommunens ansvarsområde. Det gäller bland annat globala processer som påverkar klimatet eller nationella folkhälsofrågor.

Beredningens diskussion om strategin har utgått från att hotet mot vårt klimat är globalt. De nationella klimat och miljömålen fastställs av riksdag och regering men det är på lokal nivå som kommunen har ett ansvar att bidra till att målen uppnås. Näringslivet och enskilda organisationer är centrala aktörer i detta arbete. Kommunen ska underlätta för företag, föreningsliv och enskilda att bidra till att Ulricehamn uppnår dessa miljömål.

Beredningens medborgardialog har bestått av att beredningen träffat invånare under höstmarknaden, vid besök på skolor och på träffpunkten Oasen. Beredningen har också mottagit synpunkter från olika företag och organisationer och bjudit in dessa att delta på beredningssammanträden.³ En allmän inspirationsföreläsning om hur Jönköpings kommun

³ Beredningen har bland annat varit i kontakt med; Ulricehamns Energi AB, Näringsliv Ulricehamn AB, Hökerum Fastigheter, Bygg Arvid, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Länsstyrelsen i Västra Götaland, Lerums kommun, Vårgårda kommun, Jönköpings kommun och Borås kommun.

arbetar med avfall och sopsortering hölls på stadsbiblioteket i Ulricehamn under vårvintern 2017. En viktig del av dialogen har också varit den enkät som beredningen utformat för att få reda på vilka miljöfrågor som är viktiga för Ulricehamnarna. Enkäten fanns tillgänglig på biblioteken i kommunen samt på kommunens hemsida. Enkäten hade cirka 300 svarande. Beredningen noterade att de områden där flest synpunkter inkom rörde avfall, livsmedel, konsumtion, dricksvatten och återbruk. Bild 1 illustrerar utfallet i frågan ”*Vilken eller vilka miljö- och hållbarhetsfrågor tycker du är viktigast i Ulricehamns kommun?*”.

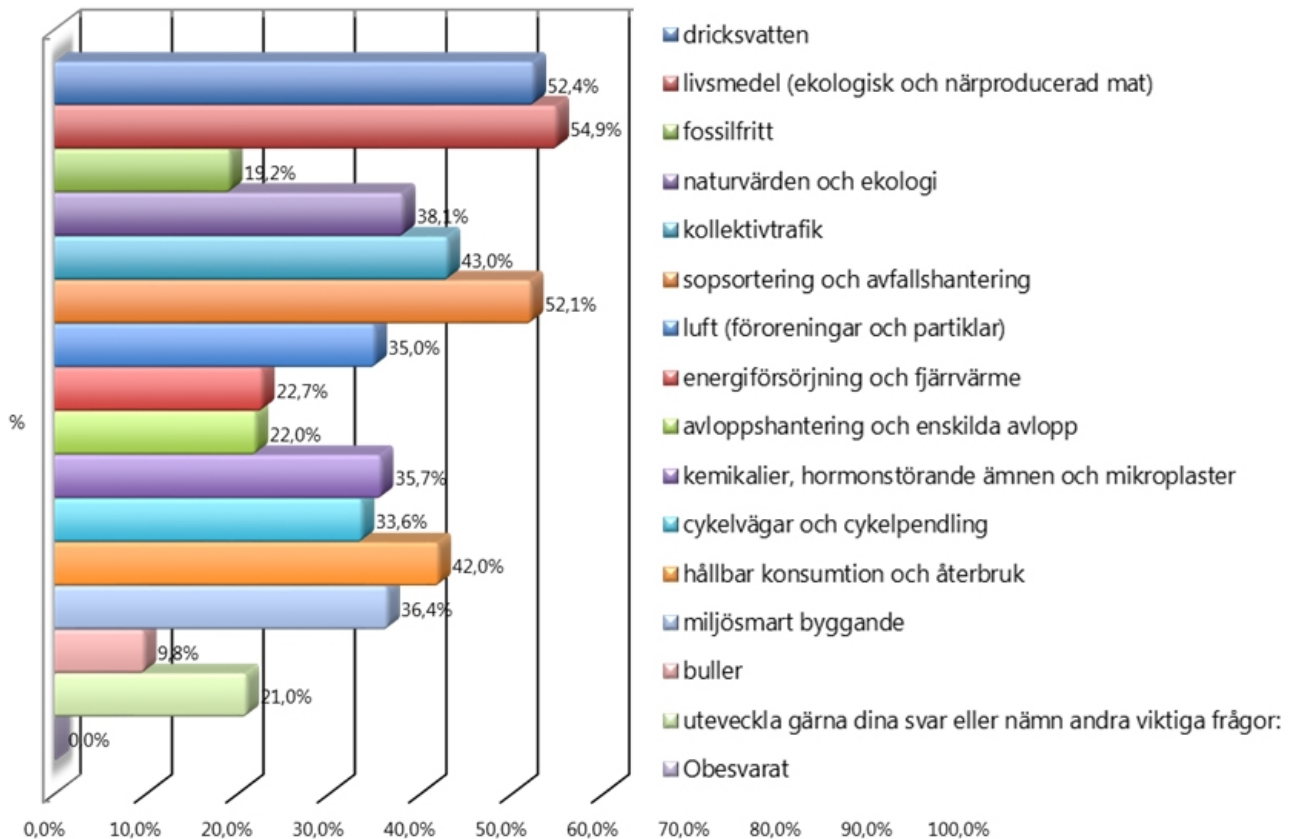

Bild 1: Diagram från slutrapport Enkät: Viktiga miljöfrågor i Ulricehamns kommun.

Utöver dialogen med invånarna har beredningen bjudit in representanter från andra kommuner, deltagit i regionala möten och konferensen ”hållbar kommun” där olika framgångsrika resultat belystes av såväl kommunala företrädare som företag verksamma inom området. Beredningen har fört en dialog med företag inom byggnads- respektive avfallsområdet. Vid beredningens sammanträden har erfarenheterna kontinuerligt diskuterats och förankrats. Avsikten har varit att samtliga deltagare skall ha en bred överblick och förståelse av området med syfte att enas kring utformningen av strategin. Beredningen har till viss del också fört diskussioner på en mer detaljerad nivå. Diskussionerna har bland annat rört hur strategiområdena kan uppnås. Detta tillvägagångssätt har inneburit att praktiskt framkomliga vägar och möjligheter har kunnat diskuteras och utvärderas inom beredningen. Värdefulla synpunkter tillsammans med lyckade erfarenheter har kunnat läggas till grund för en målbild för såväl strategin som det

framtida miljöarbetet. Tillvägagångssättet har varit fruktbart och gynnat såväl arbetsprocessen som slutresultatet. En del av dessa tankar har sammanställts i en bilaga (se Bilaga 1 Idébank) innehållande såväl mål som åtgärder för att uppnå strategin. Tanken med dessa uppslag är att de kan tjäna som exempel vid upprättande av en handlingsplan för kommunens miljöarbete.

7 Framgångsrecept ur omvärldsanalysen

Beredningen har genom en omvärldspaning tagit lärdom av andra aktörer och kommuner som är framgångsrika inom arbetet med miljöfrågor. Exempel på kommuner som kommit långt i sitt miljöarbete är Lund, Helsingborg, Hudiksvall, Lerum, Växjö, Gävle och Västerås för att bara nämna ett fåtal. Ett omfattande arbete inom området bedrivs inom Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt inom föreningen FAH⁴ Kommunerna och miljön.

Kommuner som aktivt driver och förankrar miljö- och hållbarhetsarbetet når framgång. Kommunala förvaltningar och bolag använder sig av miljöledningssystem och följer upp och utvärderar uppsatta mål. Flera kommuner arbetar med miljöbedömningar inom de kommunala beslutsprocesserna och avsätter resurser för att delta i projekt eller vidtar åtgärder som bidrar till omställningen till ett hållbart samhälle. Kommuner agerar som ett gott exempel som beställare eller utförare i den egna verksamheten. Det finns exempel på kommuner som har permanenta beredningar eller styrgrupper knutna till kommunstyrelsen, till exempel har Helsingborgs kommun en permanent livskvalitetsberedning under ledning av ett kommunalråd. Andra exempel är att kommuner regelbundet samlar representanter från alla delar av sin verksamhet för att sprida framgångsrecept och att gemensamt lösa olika miljöfrågor.

En annan framgångsfaktor för ett lyckat miljöarbete är kommuninvånarnas delaktighet. För att uppmuntra kommuninvånarna till att engagera sig påpekar flera kommuner att information och kommunikation är centralt. **Det ska vara lätt för kommuninvånarna att göra rätt.** Kommunens arbete bör därför sträva efter att vara informativt och lättillgängligt för kommuninvånarna. På sikt kan det innebära att ”miljö- och hållbarhetstänket” bland kommunens invånare stärks och befästs. Ett led i detta arbete skulle kunna vara att kommunen med jämna mellanrum genomför en medborgarenkät med fokus på miljöfrågorna.

8 Miljöstrategisk målbild

Genom utvecklat miljöarbete och god hushållning med naturresurser ska Ulricehamn vara i framkant som en ekologisk hållbar kommun. Arbetet med miljö- och hållbarhetsfrågor inkluderas tydligt i översiktsplanarbetet som kommuniserande processer vilka ständigt utvecklas.

För att långsiktigt lyckas med miljöarbetet ska följande arbetssätt och metoder användas:

⁴ FAH, Förbundet för allmänt hälsoskydd.

- Miljö- och hållbarhetsarbetet ska drivas och förankras i hela den kommunala organisationen. Förvaltningen och bolagen ska ha ett miljöledningssystem. Kommunen ska i miljöarbetet formulera mätbara och tidsbestämda mål som följs upp årligen.
- I förslag till kommunala beslut ska ingå en miljöbedömning utifrån nationella och lokalt uppsatta miljömål.
- Kommunen ska söka nationella och regionala medel samt avsätta egna resurser för sådana åtgärder som underlättar omställningen till ett hållbart samhälle och som bidrar till att förebygga miljöförstöring och negativ miljöpåverkan i kommunen.

9 Strategiområden

Beredningen har prioriterat följande fyra strategiområden som tillsammans är avgörande för att kommunen ska uppnå resultat inom miljö- och hållbarhetsarbetet. Strategiområdena gynnar hela kommunen, den kommunala verksamheten, företag, invånare och besökare.

9.1 Energi och transporter

Varför är frågan viktig för Ulricehamns kommun?

Transporter spelar en viktig roll för att tillgodose näringslivets behov, kommunens verksamhet samt invånarnas möjligheter att ta sig till jobbet, uträtta ärenden och ägna sig åt fritidsaktiviteter. Transportsektorn står inför stora utmaningar för att långsiktigt klara samhällets behov av tillgänglighet på ett hållbart sätt. Våra resor och transporter leder idag till utsläpp som påverkar klimatet. Motorfordonstrafiken orsakar också negativa effekter i form av trängsel, luftföroreningar och buller. Ulricehamns kommun behöver ta sig an de utmaningar som transporter skapar och fokusera på att dessa blir fossilfria.

Vad vill vi uppnå?

Strategiområdets önskvärda inriktning är att kommunens verksamheter ska vara fossilfria senast år 2025.

Vad ska prioriteras?

Följande områden är viktiga att prioritera:

- Energieffektivisering i offentliga inrättningar och installation av solceller.
- Upphandling av kommunala transporter, fordon och bränsle.
- Hållbar och säker energiförsörjning för kommunens invånare.

Så tyckte medborgarna:⁵

Solceller i offentliga inrättningar.

⁵ Citat från medborgarenkäten, höstmarknaden och övrig medborgardialog.

En sak kommunen måste utveckla är användandet av solceller i egna verksamheten och genom det stimulera företag och enskilda att följa efter och också satsa. Laddstolpar för elbilar är en annan sak som måste finnas god tillgång till i kommunen för att möta den kommande "elbilsrevolutionen". Miljö-, hållbarhets- och klimattänk ska känneteckna den fortsatta utvecklingen i Ulricehamns kommun.

Tycker att en enkel och viktig sak är hur kommunen erbjuder, eller snarare inte erbjuder, möjlighet att lämna komposterbart avfall för att kunna producera tex biogas. Idag finns inte den möjligheten vilket det gör i de flesta andra kommuner, i många sedan länge. Det borde inte vara så svårt att erbjuda den möjligheten, om inte annat i alla fall genom samarbete med någon grannkommun. Det blir en stor andel av hushållsavfallet som skulle kunna komma till nytta men som istället bara förbränns. En relativt enkel insats för kommunen som skulle uppskattas av både invånare och miljö.

Gratis busstrafik för pensionärer från 65 år.

9.2 Livsmedel, konsumtion och avfall

Varför är frågan viktig för Ulricehamns kommun?

Den livsstil och det konsumtionsmönster av varor och tjänster som finns idag leder till klimatpåverkan och utsläpp av giftiga ämnen. Genom att enbart köpa det som verkligen behövs och genom att återanvända och återvinna går det att minimera den miljöpåverkan som dagens livsstil och konsumtionsmönster ger upphov till. Nödvändiga inköp ska vara långsiktigt hållbara och miljömedvetna. All konsumtion ger upphov till avfall. Avfallet i ett hållbart samhälle tas tillvara och återvinns.

Avfallsfrågorna utmärkte sig som det område som invånarna ansåg vara mest angeläget. Särskilt frågan om insamling och omhändertagande av matavfall framhölls.

Vad vill vi uppnå?

Strategiområdet önskvärda inriktning är att Ulricehamn kommun ska befinna sig högst upp i avfallstrappan. Därför bör kommunen arbeta för att bryta de linjära resursflödena och ersätta dessa med cirkulära resursflöden.

Bild 2 Avfallstrappan, Illustration Lidköpings kommun. Avfallstrappan styr hur avfallet ska tas om hand, i första hand ska vi minimera och förbygga att avfall uppstår genom medveten konsumtion. Om avfall uppstår ska det återanvändas och komma någon annan till del. Om återanvändning inte är möjligt ska materialet återvinnas. Om återvinning inte är möjligt ska energin utvinnas och i sista hand om inget alternativ kvarstår ska avfallet deponeras. Ovanstående bild illustrerar principerna i avfallstrappan.

Vad ska prioriteras?

- Upphandling av ekologiskt hållbara samt lokalt och hållbart producerade livsmedel till kommunala verksamheter.
- Sortering av matavfall vid sophämtning, exempelvis genom separata kärl, viktigt främst i tätort.
- Organiskt avfall ska användas som en resurs för energiutvinning och en bas för kretsloppsanpassning t.ex. biogas.
- Farliga kemikalier ska minimeras, särskilt i barns miljöer. Ulricehamn ska eftersträva att vara en giftfri kommun. Att bli en giftfri kommun innebär arbete med systematisk utfasning av farliga kemikalier. En del i arbetet är att ta fram en kemikalieplan.
- Återbruk och återvinning ska främjas och utvecklas inom kommunen exempelvis på återvinningscentralen.
- En utvecklad reningsteknik av avloppsslam är av avgörande betydelse för att kretsloppssystemet ska fungera genom att organiskt avfall återförs till kretsloppet. Avloppsslammet måste därför kvalitetssäkras.

Så tyckte medborgarna:

Livsmedel ska endast köpas in som är producerade enligt svensk lagstiftning och svenska djurlagar. I första hand svenskproducerad mat, med lite antibiotikaanvändning.

Mina barn skall inte äta mat på dagis/förskola, som jag skulle få fängelse och djurförbud för att producera. De skall heller inte gödas med antibiotika genom maten när de är i förskola/skola. Det finns många producenter runt Ulricehamn som producerar både kött, mjölk, ägg, grönsaker m.m. varför inte använda denna mat? Mindre kemikalier, antibiotika och bättre djurhållning dessutom bidrar det med fler arbetstillfällen utanför centralorten.

Att kommunen prioriterar närproducerat i upphandlingar.

Ekologisk mat och närproducerat är viktigt för mig för att köper man t ex grönsaker från andra länder måste de transporteras och då släpper man ut avgaser.

Saknar sortering av komposterbart avfall i hemmet.

Vi som bor i ytterkanterna av kommunen skulle gärna ha sopsortering på närmare håll. Kan inte vara bra för miljön att behöva åka långt för att återvinna sina sopor. Glöm inte oss på landsbygden, vi finns också!!!

9.3 Infrastruktur och bebyggd miljö

Varför är den här frågan viktig i Ulricehamns kommun?

Byggnader och infrastruktur innebär miljö och klimatpåverkan såväl i planering, uppförande, användning och avveckling. Planering för byggnader och infrastruktur behöver vara långsiktigt hållbar. En långsiktig infrastruktur ger en förbättrad attraktionskraft för kommunen som bostad- och etableringsort.

Vad vill vi uppnå?

Strategiområdets önskvärda inriktning är att Ulricehamn kommun ska arbeta för att förvaltningen och de kommunala bolagen ska bygga med resurssnåla och sunda material och metoder. En välutvecklad kollektivtrafik ska eftersträvas i hela kommunen.

Vad ska prioriteras?

- Infrastruktur som minskar tung trafik genom tätorterna.
- Cykelinfrastrukturen i hela kommunen ska utvecklas till att vara Sveriges bästa, det ska finnas säkra gång- och cykelvägar till kommunens skolor.
- Flexibla lösningar i kollektivtrafiken som gynnar hela kommunen ska utvecklas.
- Kommunen bör sträva efter ett ökat inslag av miljö- och klimatvänligt byggande.
- Taxor och avgifter kan konstrueras för att fungera som styrande incitament.

- Kommunen kan som beställare, byggherre och hyresgäst ställa miljö- och hållbarhetskrav.

Så tyckte medborgarna:

Det borde finnas cykelvägar, det borde finnas cykelvägar ut till stallet så kan föräldrar jobba istället för att skjutsa ut stallvärdarna.

Ordna för mer bussförbindelser väster om stan... Vi boende på denna sidan är numer tvungna att köra bil. Det fanns tidigare möjlighet att åka med 200 bussen, men inte längre... Kör man en mil kan man lika gärna köra tre.

”Bor strax utanför Ulricehamns centrum... Alltså i Brunn. Och då tycker inte vi att vi bor långt bort. Men ni måste fullständigt glömt bort oss här på andra sidan sjön. Bilarna här går verkligen i skytteltrafik. Finns inte en enda buss som man kan åka med. Buss 71 gick runt brunn kyrka den lilla rättöversvägen för länge sedan. Varför kan ni inte göra det nu också, och att den går regelbundet runt här. Tror faktiskt att folk skulle åka mer buss bara det går bussar. Inte bara ett par gånger om dagen utan oftare och att det även går på kvällar lite senare och på helger när folk vill komma hem när man varit ute och roat sig.

Bättre cykelbanor, underlätta cyklandet.

Angående trafiksituationen på Marbäcksvägen/Strandvägen. Det har blivit allt värre med åren. Byggandet av motorvägen och nya industriområden har dessutom inneburit ytterligare belastning av den tunga trafiken som hämtar sitt grus från bergtälten i Marbäck. Det är knappast tyst en minut under den tiden Det är väl känt hur buller menligt påverkar hälsan. Från Willys och söderut till Skottek får man väl anse att stadsdelen är ett villaområde. Förr, när biltrafiken inte var så intensiv var det kanske lättare att kombinera detta med en genomfart, men med dagens intensitet så är det ingen lämplig kombination.

9.4 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Varför är den här frågan viktig i Ulricehamn?

En levande och rik natur med stor biologisk mångfald och väl fungerande ekosystemtjänster är en förutsättning för en hållbar utveckling. Ekosystemtjänster beskriver relationen mellan människa och natur. Naturen tillhandahåller tjänster som exempelvis, vattenrening, pollinering och möjligheter till rekreation (se bild 3). Trots att ekosystemtjänsterna är grunden i vår välfärd är de ofta osynliga i viktiga samhällsbeslut. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster behöver därför skyddas, bevaras och utvecklas såväl i landsbygdsområden som i tätortsmiljöer.

STÖDJANDE

- För att övriga tjänster ska fungera, till exempel:
- fotosyntes, bildning av jordmån, biogeokemiska kretslopp

Bild 3 Kategorisering av ekosystemtjänster, Illustration, Naturvårdsverket.

Genom att skydda, bevara och utveckla den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna skapas förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i kommunen. Med en ökande befolkning och en ökad exploatering är det viktigt att den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna inte utarmas. Detta måste särskilt beaktas i tillväxtkommunen Ulricehamn. Där de miljöer och värden som bidrar till kommunens attraktivitet bland annat finns i den levande landsbygden, rekreations- och friluftsmöjligheterna samt de värdefulla natur-, kultur- och odlingslandskapen.

Vad vill vi uppnå?

Strategiområdets önskvärda inriktning är att utveckla jord- och skogsbrukslandskapet i kommunen. Det mosaikartade landskapet hyser växter och djur som är av stort värde för den biologiska mångfalden och därmed förmågan att producera ekosystemtjänster.

Vad ska prioriteras?

- Ekosystemtjänster ska vägas in i alla beslut.
- Kompensatoriska åtgärder ska vidtas där ekosystemtjänster hotas till exempel i tätbebyggt område där parkmark eller grönytor tas i anspråk.

Så tyckte medborgarna:

Det finns ett behov av fiskpassager för nedströmsvandring mot Åsunden.

Som kommuninvånare saknar jag arbetet med ekosystemtjänster och hållbar utveckling över hela kommunen. En liten kommun med begränsade medel behöver göra mesta möjliga av dem, arbeta med och vårda de ekosystemtjänster vi har istället för att tvingas lägga pengar och resurser på att ersätta dem i efterhand. Tre grundbehov finns för att vi ska kunna bo här: vatten vi kan dricka, luft vi kan andas utan att riskera vår hälsa, och mark som kan brukas. Det är betydligt mer resurseffektivt att ha koll på hur de här tre basbehoven påverkas av kommunens utveckling än att exploatera först och få notan sedan.

Insatser behöver göras för att skydda Åsunden och dess naturvärden inklusive fiskbestånd!

Åsundens vattenkvalitet är under risk. Åtgärder behöver vidtas. Det gäller dels utsläpp utefter Ätran och runt Åsundens stränder, men även insatser som att minska fritidsbåtarnas negativa påverkan. Tvåtaktsmotorer säljs inte längre och bör således fasas ut från sjön. Visionen bör vara att endast tillåta eldrivna motorer på sikt.

10 Referenser

Länsstyrelsen, Regionala miljömål för Västra Götaland, 2015:50.

Miljömål.se, www.miljomal.se

Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se

Sveriges kommuner och landsting, SKL, www.skl.se

Västra Götalands regionen, www.vgregion.se

Illustrationer:

Lidköpings kommun, Illustration, Avfallstrappan, 2017.

https://lidkoping.se/boende-och-miljo/avfall-och-atervinning/vart-framtida-sorteringssystem/avfallstrappan/#https%3A%2F%2Flidkoping.se%2Ffinnehall%2F2016%2F06%2FAvfallstrappan_web.jpg

Naturvårdsverket, Illustration, Kategorisering av ekosystemtjänster, 2017.

<http://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/ekosystemtjanster/vad-ar-ekosystemtjanster/kategorisering-ekosystemtjanster.jpg>

Bilaga 1 Idébank

Nedanstående tankar och idéer har påträffats, uppkommit och diskuterats under beredningsarbetet. Dessa kan fungera som en inspiration i kommunens fortsatta arbete.

Energi och transport

- Förnya kommunens energiplan.
- Sätt mål för att driva fram energieffektiva produkter och tjänster genom tufft ställda upphandlingskrav. Ställ krav på fossilfria transporter vid upphandling.
- Sätt ambitiösa miljö- och energimål vid större ombyggnationer eller renoveringar av kommunalägda bostäder och lokaler.
- Prioritera arbetet med elfordon och eldriven kollektivtrafik. Användning av biobränslen ska gynnas i planering och verksamhet.
- En plan för en cykelinfrastruktur för invånare och besökare bör upprättas.
- Utveckla kollektivtrafiken genom ett tätare samarbete med regionen. Sträva efter att kommunen ska få bättre linjedragningar inte minst på landsbygden. Närtrafiksystemet är ett bra exempel och kan utvecklas vidare. Sträva efter eldrivna bussar i stadstrafik.
- Samarbeta med regionen om smartare resor. Resenärer ska kunna kombinera kollektivtrafik och cykel.
- Delta i projektet *Sol i Väst*.
- Delta i projektet *Minimeringsmästarna*.
- Delta i nätverk som *Sveriges Ekokommuner* och/eller *Klimatkommunerna*.
- Förmånscyklar för anställda likt Borås och Jönköping för att uppmuntra fler att ta cykeln och föregå med gott exempel.
- Tillämpa alltid behovsbaserad ventilation och belysning i kommunala lokaler. Kommunen bör anta *Belysningsutmaningen*.
- Kommunverksamheternas bilar bör senast 2021 vara utbytta till elbilar och biogasbilar.
- Renovera och bygg klimatsmarta skolor med närvarostyrd belysning och ventilation, snålspolande toaletter och solpaneler på taken.
- Installera närvarostyrd belysning på gång- och cykelvägar, det spar energi och gynnar fladdermöss.
- Se över möjligheterna för laddning av elbilar och sök pengar från *Klimatklivet*.

Livsmedel, konsumtion och avfall

- Kommunen kan tillsammans med andra närliggande kommuner ge småskaliga livsmedelsleverantörer möjlighet att leverera produkter till kommunal verksamhet via en samordnad varudistribution.
- Uppmuntra till direkthandel med lokalproducerad mat genom s.k. rekoringar.
- Ställa krav på miljömässig hållbarhet när produkter och tjänster upphandlas.
- Minskar andelen oönskade kemikalier i förskolor och skolor. Ge pedagoger och barn ökade kunskaper om hälsa, miljö och konsumtion och lägga grunden för ett hållbart samhälle genom att förskolan blir en giftfri miljö. Kommunen kan delta i projektet *Giftfri förskola*.
- Ta fram en åtgärdsplan avseende mikro- och makroplaster. Förekomst och spridning ska minimeras genom ökade renhållningsåtgärder m.m.
- Använd avfallstaxan som ett incitament för att minimera avfallsmängden.
- Ge stöd och hjälp till fastighetsägare för att utveckla moderna system för avfallshanteringen. Där så är möjligt bör kompostering ske.
- Etablera sortergårdar och prylbodas för att främja återvinning och återbruk i hela kommunen.
- Arbeta för att minska invånarnas användning av och exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen.
- Återvinningscentralen Övreskog kan utvecklas med en utbyggnad likt den som finns i Eskilstuna. Det innebär att en utveckling med försäljning av secondhand varor, café och träffpunkt. Detta skulle kunna ersätta och fungera som en förflyttning Överskottslagret som finns på Villagatan. Det kan vidare utvecklas med återvinningsverkstäder och växthus.
- Förnya kommunens avfallsplan.
- Mediciner bör kunna lämnas på återvinningscentralen för vidareförmedling till rätt aktör för omhändertagande.

Infrastruktur och bebyggd miljö

- Anpassar byggandet och marken till ett förändrat klimat både för att minska riskerna och dra nytta av de förutsättningar klimatförändringarna för med sig.
- Kommunens inställning vad avser hållbarhetskrav, avgiftsstyrning och praxis för byggande, entreprenadupphandling och liknande bör göras tydlig och känd för alla intressenter.
- Kommunens förvaltningar och övriga verksamheter ska bygga med resurssnåla och sunda material och metoder. Byggnaderna utformas för en välfungerande avfallshantering.

- Anordnar en markanvisningstävling för ett område där ledorden ska vara ett grönt bostadsområde byggt helt i trä med t.ex. grönskande tak, solceller.
- Stimulera flera att bygga miljöeffektivt och ska därför ha lägre avgifter för bygglov, startbesked och planavgift för den som bygger energieffektivt.
- Delta i *Citylab Action*, en process för hållbar stadsutveckling, och arrangera ett *Forum för strategisk byggherresamverkan*.
- Uppmärksamma skillnaderna mellan olika typer av konstruktioner och materialval vid nybyggnation. Kommunen bör även i detta avseende sträva efter ett ökat inslag av miljö- och klimatvänligt byggande.

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

- Mark- och vattenområden som har särskild betydelse för rekreation ska stärkas och utvecklas. Åsunden, Ätran, Viskan och andra vattendrag ska ha högsta ekologiska standard.
- Den jord- och skogsmark som Ulricehamn kommun äger ska brukas på ett hållbart sätt.

Övrigt

- Fler skolor ska ha *Grön Flagg*.
- Instifta ett miljöpris.
- Vara invånare och företag behjälpliga med att söka och ge råd och information om statliga regionala bidrag för projekt.
- Vid rådgivning om bygglov, tipsa om miljövänligare alternativ.
- Skaffa en app som uppmuntrar och underlättar sopsortering för invånarna.
- Etablera kvartersodlingar.
- Utred påverkan av trådlösa nätverk, framför allt i förskolan.